سیاسی نزان بایی ... زا شوان

(جرج ئورویل) دی: " لە سردەمی ئەمەدا، شتێک نییە بە ناوی دوور لە سیاست، هەموو کەشکان کەشی سیاسین".. بەگومان سیاست بە گرنگترین پایەکانی دەوەت هەژماردەکرەت.. بە سیاستەکی ئەرەنی و دروست دەوەتان بەوەدەچن و دەتوانن بە ئاشتی و ئاسوودەیی لەگەە یەکتری دا هەبکەن و بژین.. هەر لە رەی سیاستیشەو دەوەتان دەتوانن رەز و پەگەی باشیان لە نەو نەتەوەکان دا هەبەت.

لە ئەمەدا سیاست وەکو زانیارییەکی پەویستی سەربەخە، بە بەوەبردنی کاروباری دەوەت و کەمەگا بە شەوەیەکی راست ودروست، لە زانکەکانی جیهان دا دەخوەندرە و کەلەژی تایبەتی زانیارییەکانی سیاست هەیە.. سانە بە هەزاران خوەندکار لە جیهان دا لەم کەلەژانە دەردەچن و لە لقەکانی سیاست دا، خوەندنی بانا تەواودەکەن و وەکو پسپەر و شارەزایەکی سیاسی لە جمگەکانی دەوەت دا کاردەکەن.. وزیاتریش درەژە بە زانیاری و رەشنبیری و شارەزایی سیاسییان دەدەن.. ئەمەش ئەو دەگەیەنەت کە زانیاری سیاسی چەند گرنگە لەم رەژگارەدا، بە تایبەتیش بە ئەوانەی ئەم بوارەیان هەبژاردوو و سیاست بوو بە پیشەیان و بە مەیدانی کار و خزمەتکردنیان.. تا ئەو رادەیەی کە سیاسی بە پزیشکی کەمەایەتی و بە ئەندازیاری بە وەبردنی دەوەت دەزانرەن. سیاسی دەسەز و پسپەر و شارەزا رەزەکی تایبەتی لە لای گەلەکەی هەیە.

ئەوەی نەتوانەت، لە زانیارییەکان و لە هونەرەکانی سیاست شارەزابەت و نەتوانەت پراکتیکیان بکات.. یا ئەوەی رەشنبیرییەکی سیاسی ئەوتەی نەبەت.. شایەنی ئەوە نییە کە سیاست بکات بە پیشەی و لەم بوارەدا کاربکات و خەی بە سیاسی بزانەت.
لە ئەمەدا لە کوردستانی ئەمەدا، کەسانەکی زەری نەزان و نابەد خەیان لە سیاست هەقورتاندوو و خەیان بە سیاسی ناودەبەن.. بەشەک لەم کەکە سیاسییە نەزانانە خەیان گەیاندەتە پایەیەکی بەرز و هەستیاری دەسەات لە باشووری کوردستان دا.. کەسانەکی ناسیاسی و ناەشنبیری هیچ لەبارن.. بەکو هی وایان تەدایە، کە سە شەو و سە رەژ لەمەنجەک دا بیکوەنیت، بەواناکەم کە تنەکەک سیاستی لەبەتە بەرهەم.. چونکە هیچ باگراوند و زانیاری و شارەزاییەکی

سیاسی و ڕشنبیرییان نییە.

(جەرج برنادشە) دەڵێ:" ئەو هیچ نازانێت، وا هەستیش دەکات کە زەر دەزانێت، کەواتە سیاسەت دەکات بە پیشەی"
زیادەڕەیی ناکەین ئەگەر بڵێین، ئەمانە شەرپەنجەی دەسەاتن و هەکاری ئەو هەموو نەهامەتی و قوەبەسەری و شکستی و ماوەرانیانەن کە بەسەر گەلەکەمان دا هاتوون.. هەکاری ئەو هەموو قەیرانانەن کە رووبەڕووی کوردستان بوونەتەوە.. ئەمانەن کە چارەنووس و داهاتووی گەلەکەمانیان خستەتە مەترسییەوە.. خەڵکیان بە هیوا کردوون.. کورد وتەنیش:" بەردەک نەزان بیخاتە گەمەوە.. بە سەد زانا دەرناچێت"
(غەمگین کوردستانی" دەڵێ:" سیاسی نەزان، مەترسییە بە گەلەکەی، زیاترە لەو مەترسییەی کە دوژمنەکانی بەڵە دروست دەکەن"
سیاسەتمەدار تا زیاتر بچێتە قووەایی زانیارییەکانی سیاسەتەوە.. تا زیاتر خەی ڕشنبیر بکات.. تا زیاتر شارەزای هونەرەکانی سیاسەت و گەمەی سیاسی بێت.. باشتر دەتوانێت کار لەم بوارەدا بکات و سەرکەوتووبێت.. بە پەچەوانەشەوە، تا نەزان و نەشارەزا و بە ئەزموون بێت، ناتوانێت ببێت بە سیاسی و سەرکەوتووبێت لە راپەاندن و لە جەبەجەکردنی ئەو کارانەی لە ئەستەی دایە.. تووشی دەان و شکستی و شەرمەزاری دەبێت.. زەر جاریش ئەم ناسیاسییانە، دەستی چەوربوویان بە خەڵکی تردا دەسەن و پاکانە بە شکستییەکانیان دەکەن و خەیان لە بتاوان دەکەن.. ئەم سیاسییە نەزانانە هەست بە ئاست نزمی و بە بەتوانایی خەیان دەکەن، بەیە رقیان لە ڕشنبیران و لە کەسانی خاوەن بەوانامەی باڵا و لە ئاکادیمی پسپەر و لە سیاسەتزانانی بە توانایە.

بەشەک لەم سیاسییە نەزانانە حەز بە خەدەرخستن دەکەن، بە تایبەتیش لە کەناڵە تەلەفزیەنییەکان دا.. بەڵام بینەر و گوەکرانی ڕشنبیرن دەزانن کە چەند ئاستی ڕشنبیری و سیاسییان نزمە.. چەند قسەی نابەجە و هەلەق و بەلەق دەکەن.
زەر لەم سیاسییە نەزانانە، زەر باش دەزانن کە سیاسی نین.. بەڵام دوای بەرژەوەندی خەیان کەوتوون، بە تایبەتیش دەستکەوتی ماددی و پەستی دەسەات.. هەموو ژیانیان بە بەدەستهەنانی ئامانجەک تەرخان کردوون، ئەویش کورسی دەسەاتە، بە گەیشتن بەم ئامانجەشیان ڕەگای نادروست و نەشیاو دەگرنەبەر.. ئەوان بەوایان بە چەمکی (ئامانج پکانە بە هەکارەکان دەکات) لە راستیش دا ئەمانە تەنها مەبەستیان گەیشتن بە کورسی و پەست نییە.. بەڵکو ئەوان چاویان بەوەتە ئەو

دەستکەوتانەی کە لە پشتی کورسییەوە دەنێدی، وەکو دزی و خەوەمەندکردن و خەسەپاندن و گەندەڵی و تێکردنەوە لە هەرکەسێک پێیان بڵێن ئەوە پێتان خواردناوەن.

زۆر بەداخەوە، ئەو دەستکەوتانەی کە گەلەکەمان بە دڕیایەکی خوێن و فرمێسک.. بە هەزاران قوربانی ئەنفال و کیمیاباران.. بە کاولکردنی پێنج هەزار دێهاتی کوردستان هاتنەدی.. سیاسییە نەزانەکانمان زۆر بە ئاسانی لەسەر مێزی گفتوگۆدا دەیاندیان.. هەر ئەمانەش پارێزگای کەرکوک و خانەقین و ناوچە داگیرکراوەکانی تری باشووری کوردستانیان دەیاند.. چونکە گەمەکەرە سیاسی نەزانن.. لە زانیاری و لە هونەری سیاسەت دا نابەڵەدن.. نەیان توانی ناخی بەرانبەرەکانیان بخوێننەوە.. نەزان بوون و پێشبینی ئەگەر و گریمانەکانیان نەکرد.. هیچ پێند و وانەیەکیشیان لە نەهامەتییەکان و لە هەڵەخەڵەتاندن و لە شکستییەکانی رابردووی گەلەکەمان وەرنەگرتن.. (سوکرات) دەڵێ:" نەزان کەسێکە کە دووجار پێی لە بەردێک هەڵبکەوێت" تا ئێستا چەندین جار داگیرکەرانی کوردستان ئەم خاڵە لاوازەی سەرکردە ناسیاسییەکانی کوردیان قۆستۆتەوە و توانیویانە زۆر بە ئاسانی بیان خەڵەتێنن.. لە سیاسەتیش دا ڕەوشت و بەها و بڕوا بوونیان نییە.. سیاسەت هونەری هەڵخەڵەتاندنە، گەر تە نەتوانیت من بخەڵەتێنیت، من دەتوانم تە بخەڵەتێنم .. هەموو جارێکیش گەلەکەمان باجێکی زۆری ئەم هەڵانەی سیاسییە نەزانەکانمانی داوەتەوە.. کەچی ئەوان باکیان نییە و وەکو بەرزەکی بانان بەی دەرچوونە.

ئەوەتا لە ئەنجامی نەزانین و نابەدیبان لە سیاسەت دا، گەلەکەمانیان ڕووبەڕووی چارەنووسێکی نادیار کردوون.. بە دیان قەیرانیان بە کوردستان دروست کردوون.. کەچی نە دان بە هەڵەکانیان دا دەنێن.. نە داوای لێبووردن لە گەلەکەمان دەکەن.. نە واز لە دەسەڵات دەهێنن.. نە تەڤیش دەبن.. بەزەییشیان بە هەژار و برسی و منداڵانی گەلەکەمان نایەتەوە.. بە هەوسی خۆیان، بە ڕاست و چەپ دا، بە ئاشکرا و بە شەرم سامانی گەلەکەیان دەدزن و.. خۆیان بەدەی ناکەن.